КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра педагогіки

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників (вихователів закладів дошкільної освіти)

«Формування ключових компетентностей дитини дошкільного віку на засадах державного стандарту дошкільної освіти»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри педагогіки

(протокол №5 від 29.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Дарія БІДА

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробник: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
(Білан О.І, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників щодо реалізації завдань Державного стандарту дошкільної освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ МОН України від 29.11.2022 № 1067).

Термін дії програми: з 01.01.2027 року до 31.12.2031 року

Рецензент:

Мачинська Наталія Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Модернізація дошкільної освіти та прийняття Державного стандарту дошкільної освіти (2025) ознаменувало стратегічний перехід від академічного навчання до компетентнісного підходу. На сучасному етапі головним показником якості роботи вихователя закладу дошкільної освіти є не обсяг відтворених знань дитиною, а рівень її життєвої компетентності.

У контексті реалізації Державного стандарту дошкільної освіти особливої ваги набуває здатність педагога адаптувати освітній процес до сучасних реалій. Актуальність програми полягає у переході від теоретичного вивчення стандартів до практичного формування ключових компетентностей дитини. Програма зміщує акцент із "навченості" дитини на її "компетентність" — здатності діяти та приймати рішення у реальних життєвих ситуаціях та пропонує вихователям дієві алгоритми роботи з формування ключових компетентностей дитини як запоруку її успішної життєдіяльності в сучасному світі.

Актуальність програми зумовлена необхідністю переосмислення ролі педагога в умовах тривалої соціальної напруженості. Оскільки традиційні методики в кризових ситуаціях втрачають свою ефективність, виникає гостра потреба в оновленні професійних підходів.

Програма пропонує дієві механізми забезпечення безпекового простору та розвитку резильєнтності дошкільників як базової складової життєвої компетентності дитини.

Дошкільна освіта є невід'ємною першою складовою системи безперервної освіти. Ключові компетентності дошкільника (мовленнєва, математична, екологічна, тощо) є фундаментом для формування ключових компетентностей учня Нової української школи.

Програма актуальна як засіб гармонізації освітнього процесу та забезпечення високого рівня готовності дитини до подальшого навчання та самореалізації.

Програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ МОН України від 29.11.2022 № 1067) та враховує вимоги таких нормативно-правових актів: Закон України «Про освіту» (стаття 41 щодо системи забезпечення якості); Закон України «Про дошкільну освіту; Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»; Державний стандарт дошкільної освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557); Постанова Кабінету Міністрів України № 800 та № 1187, що регулюють питання професійного розвитку та ліцензійних умов освітньої діяльності.

Зміст навчання базується на принципах технологічності й варіативності, що дозволяє кожному учаснику вибудувати власну модель якості освітнього процесу. Завдяки поєднанню системного, діяльнісного та андрагогічного підходів, програма допомагає трансформувати освітній процес на інноваційну модель виховання, орієнтовану на реальний результат — сформовану життєву компетентність дитини.

Цільова група: вихователі закладів дошкільної освіти.

Обсяг (тривалість): 30 год (1 кредит ЄКТС)

Особливості реалізації програми

Реалізація програми передбачає залучення вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження Державного стандарту дошкільної освіти.

Форма підвищення кваліфікації:. інституційна (дистанційна, очно-дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток вихователів закладів дошкільної освіти, удосконалення їхніх загальних та фахових компетентностей щодо забезпечення якісної освіти відповідно до державної політики та вимог Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого Міністерством економіки України (наказ від 19.10.2021 № 755-21) та на основі Державного стандарту дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (наказ від 26.11. 2025 року № 1557); опанування дієвим методичним інструментарієм для формування у дітей дошкільного віку ключових компетентностей.

Завдання підвищення кваліфікації:

- розкрити основні засади Державного стандарту дошкільної освіти;
- поглибити й розширити знання вихователів закладів дошкільної освіти з теорії і практики освітньої діяльності, що забезпечує якісні зміни в організації освітнього процесу та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній дошкільній освіті;
- забезпечити набуття вихователями закладів дошкільної освіти компетентностей щодо створення сучасного, безпечного, психологічно-комфортного освітнього середовища, орієнтованого на особистісний розвиток кожної дитини;
- формувати здатність вихователів закладу дошкільної освіти організовувати взаємодію з дітьми на засадах діяльнісного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, інтеграційного, соціокультурного підходів та базових принципів дошкільної освіти;

- удосконалити вміння організовувати та проводити освітній процес відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- удосконалити професійні уміння педагогів проєктувати освітній процес з урахуванням освітніх потреб, можливостей, інтересів, індивідуальних освітніх траєкторій дошкільників на засадах компетентнісного підходу.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Удосконалення раніше набутих компетентностей відповідно до Професійного стандарту "Вихователь закладу дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21.

- **А 1.1. Прогностична:** здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу.
- **А 2.2. Організаційна:** здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти.
- **А 3.2. Оцінювально-аналітична:** здатність визначати рівень сформованості компетентностей у здобувачів освітнього процесу відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти.
- **А 4. Предметно-методична:** здатність формувати у здобувачів освіти ключові компетентності відповідно до державного стандарту.
- **Б Здоров'язбережувальна**: здатність вихователя створювати безпечні умови, формувати у дітей навички здорового способу життя та забезпечувати їхній фізичний розвиток і психологічне благополуччя.
- **Г 1 Здатність до навчання впродовж життя:** здатність до саморефлексії та самооцінювання професійної діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- використовує сучасні освітні технології (ігрові, проєктні, цифрові) для реалізації державного стандарту дошкільної освіти;
- добирає та застосовує ефективні методи та прийоми для формування ключових компетентностей дошкільників;
- проєктує освітній процес, спрямований на результат (компетентність дитини);
- конструює освітні кейси, проєктних завдань, що моделюють різні ситуації і сприяють формуванню життєвої компетентності дошкільників.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Оцінювання вербальне на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання.

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях — індивідуальне та фронтальне опитування, виконання завдань; на лекціях — експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну творчу роботу (кейс-карта «День компетентностей»), яка оцінюється за бальною системою. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати слухачі – 50 балів. Прохідний бал – 26.

Форма підсумкового контролю: захист творчої методичної розробки.

Завдання для індивідуальної творчої роботи: вихователь розробляє план-модель одного робочого дня, де вказує, які ключові компетентності розвиваються під час різних режимних процесів та інтегрованого заняття, побудованого на засадах Державного стандарту дошкільної освіти.

- ***Компоненти режимних процесів*:** ранкове коло, прогулянка, обід, вільна гра.
- ***Компоненти інтегрованого заняття:*** тема, очікувані результати (у формі «дитина зможе...», «дитина виявляє здатність...»), хід діяльності, методи рефлексії.

Обов'язкова умова: вказати, які ключові компетентності інтегруються.

Вимоги до творчої методичної розробки:

- відповідність вимогам Державного стандарту дошкільної освіти:
- спрямованість на діяльнісний підхід:
- використання мінімум двох сучасних освітніх технологій.

Критерії оцінювання творчої методичної розробки:

Завдання є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.

1. Змістовна відповідність (максимум 20 балів)

- **Відповідність державному стандарту:** чітке визначення ключових компетентностей та освітніх напрямів, на які спрямована розробка.
- **Формулювання результату:** очікувані результати прописані через дію дитини.
- **Цілісність:** логічний зв'язок між метою, змістом та методами роботи.

2. Методична та технологічна грамотність (максимум 20 балів)

- **Діяльнісний підхід:** наявність ситуацій, де дитина є активним суб'єктом (досліджує, обирає, створює, грає), а не пасивним слухачем.
- **Використання інновацій:** застосування хоча б двох сучасних освітніх методик.
- **Інтеграція:** вдале поєднання різних видів діяльності (мовленнєвої, ігрової, дослідницької тощо) для розв'язання спільних завдань.
- **Творчий підхід:** оригінальність задуму та підбору дидактичного матеріалу.

3. Оформлення та презентація (захист) (максимум 10 балів)

- **Якість оформлення:** структурованість тексту, грамотність, наявність необхідних додатків (схеми, фото, фрагменти відео — за потреби).
- **Аргументація:** Здатність слухача пояснити свій вибір методів та довести їх ефективність для формування обраних компетентностей.

Шкала оцінювання:

- **«Зараховано» (40–50 балів):** робота виконана у повному обсязі, демонструє глибоке розуміння компетентнісного підходу та інноваційність.
- **«Зараховано» (26 –39 балів):** робота відповідає основним вимогам стандарту, але має певні неточності у формулюванні результатів або потребує підсилення діяльнісного компонента.
- **«Не зараховано» (менше 26 балів):** розробка має формальний характер, не відображає суті компетентнісного підходу, містить застарілі методики або плагіат.

Умовою отримання сертифіката є оцінка творчої методичної роботи відповідно до вимог і шкали оцінювання не менше ніж 26 балів.

Курс зараховується за умови відвідування слухачем не менше 50% авдиторних занять та виконання і захисту творчої методичної розробки.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою; вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 4 модулів та 10 взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну роботу зі створення творчої методичної розробки. Оцінювання індивідуальної творчої роботи здійснюється за бальною системою відповідно до розробленої шкали оцінювання. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники —50 балів. Прохідний бал — 26.

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та захистили творчу методичну розробку отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 8 год. — лекційні заняття, 16 год. — практична робота, 4 год. — самостійна робота, 2 год. — контрольні заходи.

Назва навчальних тем	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
МОДУЛЬ 1. Формування особистісної компетентності дошкільника від усвідомлення «Я» до безпечної життєдіяльності та емоційної зрілості					
Тема 1.1. Я-особистість: розвиток самосвідомості та усвідомлення можливостей дитини	1		1		
Тема 1.2. Розвиток емоційного інтелекту як фундаменту безпеки	1	3			
Тема 1.3. Здоров'язбережувальні технології в контексті ментального благополуччя		2			
Тема 1.4. Стратегії фасилітації у вихованні безпечної поведінки дошкільника	1	1			
Разом за модулем	**3**	**6**			
МОДУЛЬ 2. Методологічні аспекти соціалізації та громадянського виховання дошкільників					
Тема 2.1. Соціалізація дитини в колектив, розвиток культури спілкування та міжособистісної взаємодії	1	1	1		
Тема 2.2. Формування	1	3			

засад української громадянської ідентичності у дошкільників					
Разом за модулем	**2**	**4**			
МОДУЛЬ 3. Стратегії формування мовленнєво-комунікативної компетентності дошкільника як базової якості особистості					
Тема 3.1. Комунікативний розвиток дошкільника: від монологу до активної взаємодії	1	1	1		
Тема 3.2. Інноваційні підходи формування мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку	1	2			
Разом за модулем	**2**	**3**			
МОДУЛЬ 4. Пріоритети формування природничої та екологічної компетентності дошкільника					
Тема 4.1. Розуміння взаємозв'язків у природі та формування первинної екологічної картини світу	1	1	1		
Тема 4.2. STREAM-технології як інструмент інтегрованого пізнання природи		2			
Разом за модулем	**1**	**3**			
Підсумкова робота (творча методична розробка)				2	**2**
Усього	**8**	**16**	**4**		**30**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ВІД УСВІДОМЛЕННЯ «Я» ДО БЕЗПЕЧНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕМОЦІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ

Тема 1.1. Я-особистість: розвиток самосвідомості та усвідомлення можливостей дитини

Поняття «ключова компетентність»: чим компетентність відрізняється від традиційних знань, умінь та навичок. Структура та змістове наповнення особистісної компетентності дошкільника відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти. Психологічні складові особистісної компетентності: як дитина приходить до усвідомлення власних можливостей. Механізми формування «Я-концепції» та вплив дорослого на розвиток самооцінки дитини. Імітаційно-рольове моделювання соціальних взаємодій.

Тема 1.2. Розвиток емоційного інтелекту як фундаменту безпеки

Чотирикомпонентна модель емоційного інтелекту в адаптації до дошкільного віку. Психосоматика та здоров'я: як емоційний комфорт дитини впливає на її фізичний стан. Механізми саморегуляції в дошкільному віці та роль вихователя у стабілізації емоційного стану дитини.

Методи навчання дітей рефлексії та саморегуляції. Застосування технік емоційної підтримки. Формування емоційного інтелекту через ігрову діяльність. Використання методів казкотерапії та піскотерапії у формуванні емоційної стабільності. Арттерапевтичні технології у роботі з дошкільниками. Психогімнастика як засіб розвитку мімічної та пантомімічної експресії. Релаксаційні та дихальні технології. Використання медіаресурсів для розвитку емоційного інтелекту. Створення предметно-просторових трансформерів емоційного розвантаження.

Тема 1.3. Здоров'язбережувальні технології в контексті ментального благополуччя

Теоретичні засади здоров'язбережувальних технологій у системі дошкільної освіти. Принципи, зміст і вимоги до організації здоров'язбережувального та безпечного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Рухова активність дітей дошкільного віку як педагогічний чинник зміцнення здоров'я та розвитку особистості. Організаційні форми рухової активності в закладах дошкільної освіти. Ігровий метод як провідний засіб реалізації рухової діяльності дітей дошкільного віку. Формування ключових компетентностей дошкільників засобами рухової діяльності.

Сучасні наукові підходи до впровадження здоров'язбережувальних технологій у дошкільній освіті. Адаптація сучасних здоров'язбережувальних технологій до індивідуальних потреб дитини. Моніторинг фізичного та психоемоційного стану дітей як інструмент оцінювання та коригування освітнього процесу.

Тема 1.4. Стратегії фасилітації у вихованні безпечної поведінки дошкільника

Концептуальні підходи до визначення понять «безпека життєдіяльності дитини» та «культура безпеки» у вітчизняній та закордонній педагогіці. Нормативно-правове регулювання безпекового середовища закладу дошкільної освіти. Педагогічні умови формування системи знань про безпеку техногенного та побутового середовища. Психологічні механізми формування соціальної пильності та диференціації понять «безпечний / небезпечний» у соціальному оточенні. Навчання дошкільників безпекових дій в різних життєвих ситуаціях (побутова, дорожна, пожежна, соціальна безпека). Діяльнісний підхід у формуванні навичок самозбереження. Технологія казкотерапії: трансформація класичних сюжетів у контексті сучасної соціальної безпеки.

Безпека в умовах надзвичайних ситуацій (повітряна тривога, мінна безпека). Виховання культури безпеки: інтерактивні методи навчання дітей поведінці в надзвичайних ситуаціях (ігрові тренінги, сторітелінг, казкотерапія). Інтерактивний посібник у формі коміксів «Мінна безпека не без ПЕКа»: навчання запам'ятовувати правила в ігровій формі. Використання інтерактивних ігор, мультимедії для виховання у дітей безпечної поведінки. Взаємодія з батьками шодо єдиних підходів до безпеки та виховання самостійності дитини.

МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

Тема 2.1. Інтеграція дитини в колектив, розвиток культури спілкування та міжособистісної взаємодії

Реалізація вимог Державного стандарту дошкільної освіти щодо формування соціально-громадянської компетентності у дітей дошкільного віку. Етапи та критерії соціальної адаптації дитини до умов ЗДО. Комунікативна компетентність як базис соціалізації. Етикетні норми вербальної та невербальної поведінки. Природа дитячих конфліктів та підходи до конструктивного їх розв'язання.

Освітнє середовище як чинник соціалізації. Методика «Стіна слів» та ранкове коло як інструменти фасилітації групової взаємодії. Сюжетно-рольові ігри соціального моделювання. Роль однолітків у засвоєнні соціальних норм.

Тема 2.2. Формування засад української громадянської ідентичності у дошкільників

Нормативно-правовий фундамент формування соціально-громадянської компетентності дошкільника. Парціальна програма з національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку «Моя країна – Україна» (автори Н.Гавриш, О.Косенчук, Т.Пироженко). Структурні компоненти громадянської ідентичності в ранньому дитинстві.

Українознавство як стрижень виховання. Роль української мови у самоідентифікації дитини. Розкриття філософського та історико-культурного коду Тризуба, Прапора та Гімну України у доступній для дошкільників знаково-символічній формі. Культ предків та родоводу – основа відповідального ставлення до спадщини своєї країни.. Народна деонтологія-кодекс народної моралі, як база для правосвідомості.

Українські народні традицій та обряди у вихованні громадянської ідентичності. Дитяче краєзнавство. Формування ідентичності через народне слово та символи (народні казки, легенди, малі фольклорні жанри: символіка на писанках, вишивці). Народна іграшка, народні ремесла як засіб передачі соціального досвіду та трудового виховання. Народна гра як модель суспільних відносин.

Застосування мнемотаблиць та когнітивно-графічних форм для заучування віршів на патріотичну тематику, малих фольклорних форм, переказу народних казок. Технологія візуальної фасилітації: робота з тематичними постерами, інтерактивними плакатами та картами-сземами. Використання цифрових технологій (віртуальні подорожі визначними місцями України). Метод проєктної діяльності як засіб соціальної взаємодії. Інтеграція в проєкт батьків та представників громади.

Патріотичне виховання у вимірі викликів воєнного стану: педагогіка емпатії та діяльнісного патріотизму. Репрезентація образів захисників та захисниць (ЗСУ, ДСНС, медиків, волонтерів) як носіїв вищих гуманістичних цінностей. Технологія мікроволонтерства (соціального партнерства): безпосереднє включення дітей в суспільно корисну діяльність.

МОДУЛЬ 3. СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЯК БАЗОВОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Тема 3.1. Комунікативний розвиток дошкільника: від монологу до активної взаємодії

Реалізація завдань мовленнєво-комунікативного розвитку дошкільників в контексті Державного стандарту дошкільної освіти. Розвиток діалогічного мовлення, як основи комунікації. Форми та методи роботи з дошкільниками для розвитку діалогічного мовлення. Мовленнєво-комунікативна діяльність та гра. Створення ігрових ситуацій для стимуляції мовлення. Використання лексичних вправ для збагачення та активізації словника дитини. Шляхи подолання затримки комунікативного розвитку внаслідок гаджетозалежності. Мовленнєвий етикет як основа культури спілкування дошкільника. Комунікативні ситуації, рольові ігри-експромти як засіб формування культури спілкування. Ранкове коло-майданчик для фасилітації комунікативних навичок.

Тема 3.2. Інноваційні підходи формування мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Типові труднощі мовленнєвого розвитку сучасних дітей. Перевага інтерактивних методів навчання від традиційних. Використання сучасних методів для мовленнєвого розвитку дошкільників (уявне малювання, інтерв'ю, мікрофон, снігова куля, асоціативна квітка тощо). Проблемні запитання та інтерактивні методи створення розповіді за змістом сюжетних картин. Використання технології мнемотехніка для вивчення віршів та переказу текстів.

Стимулювання творчого розповідання та вміння будувати сюжет з допомогою кубиків історій. Розвиток зв'язного мовлення дошкільників та пізнавальної активності завдяки використанню кубика Блума. Когнітивно-графічне моделювання. Застосування схем-моделей (О.Ткаченко) для складання описової розповіді. Практика застосування новітніх технологій (кроссенс, сторісек, скрайбінг) в мовленнєвому розвитку дошкільників. Цифрові інструменти як стимул розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.

МОДУЛЬ 4. ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Тема 4.1. Розуміння взаємозв'язків у природі та формування первинної екологічної картини світу

Формування екологічного світогляду в контексті Державного стандарту дошкільної освіти. використання сучасних методів та технологій для реалізації компетентнісного підходу.

Роль наочного моделювання у розвитку системного мислення та розуміння природних процесів. Технологія «Кроссенс» для встановлення логіко-асоціативних зв'язків у природі. Метод екологічних дилем та моральних ситуацій. Інтеграція чуттєвого та вербального досвіду під час ознайомлення з природним довкіллям. Методика екологізації художнього слова: використання терапевтичних казок та природознавчої літератури для формування екологічної емпатії. Дитяче експериментування як провідна форма пізнання об'єктів природи. Формування екологічної свідомості через спостереження та активну взаємодію в природі (екологічна стежина, квести, екологічні акції та довготривалі проєкти). Активна участь дошкільників у житті громади через екологічні взаємодії.

Тема 4.2. STREAM-технології як інструмент інтегрованого пізнання природи

Концептуальні засади STREAM-освіти в дошкільному дитинстві як методології цілісного, системного та інтегрованого сприйняття дитиною навколишнього світу. Психолого-педагогічні умови переходу від пасивного спостереження до активного вирішення винахідницьких та екологічних завдань. Трансформація позиції вихователя від транслятора знань до фасилітатора дитячих відкриттів.

Методичний інструментарій за компонентами STREAM: спостереження, висунення гіпотез, проведення експериментів, використання вимірювальних приладів та ІКТ для фіксації природних явищ, робота з символічними картками, текстовою інформацією, конструювання, естетизація природних явищ через художню творчість, театралізацію, геометричне моделювання.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Модуль 1. Формування особистісної компетентності дошкільника від усвідомлення «Я» до безпечної життєдіяльності та емоційної зрілості

Тема 1.2. Розвиток емоційного інтелекту як фундаменту безпеки

Практичне завдання 1. Робота з кейсами-картками. Аналіз ситуацій.
Мета: відпрацювати навичку валідації почуттів дитини замість заборони на емоції.
Завдання: у групах з 3осіб проаналізуйте ситуацію на картці та заповніть «Схему реагування»:
- Яку емоцію відчуває дитина?
- Яку фразу «легалізації» ви скажете?
- Яку техніку заспокоєння запропонуєте?

Практичне завдання 3. Практикум «Скарбничка саморегуляції»
Мета: навчити педагогів практичних методів подолання дитячого стресу та агресії.
Завдання; Продемонструйте 3 швидкі техніки для заспокоєння дітей: дихальна, тілесна, візуальна.

Практичне завдання 4. Майстер-клас «Емоційний сторітелінг»
Мета: удосконалити уміння вихователів використовувати казку для пояснення складних почуттів.
Завдання: Напишіть коротку терапевтичну казку про персонажа, який зіткнувся з конкретною проблемою (наприклад, страхом темряви, небажанням ділитися іграшками) та запропонуйте запитання для бесіди за змістом казки.

Тема 1.3. Здоров'язбережувальні технології в контексті ментального благополуччя

Практичне завдання 1. Панорама методичних ідей з елементами візуального моделювання «Проєктування здоров'язбережувального освітнього середовища в групі ЗДО»

Мета: удосконалити вміння вихователя організовувати безпечне та здоров'язбережувальне середовище з урахуванням вікових особливостей дітей.

Завдання: оберіть вікову групу. Розробіть коротку модель організації здоров'язбережувального середовища в групі, у якій зазначте: основні умови безпеки життєдіяльності дітей у приміщенні та на майданчику; засоби рухової активності протягом дня (не менше 5 форм); елементи профілактики травматизму та збереження здоров'я; способи інтеграції здоров'язбережувального змісту в режимі дня дітей дошкільного віку

Практичне завдання 2. Педагогічний інтенсив Організація рухової активності як засобу формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку.

Мета: удосконалити вміння планувати рухову діяльність як засобу формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку.

Завдання: оберіть одну форму рухової активності (ранкова гімнастика, фізкультурна хвилинка, дихальні вправи, гімнастика після денного сну, пальчикова гімнастика тощо). Складіть короткий опис її організації, у якому: визначте мету та завдання; опишіть зміст і послідовність виконання; зазначте 2–3 ключові компетентності, які формуються; вкажіть правила безпечної поведінки дітей під час виконання.

Практичне завдання 3. Практикум – моделювання «Розроблення рухливої гри як засобу здоров'язбереження і безпеки дітей дошкільного віку».

Мета: удосконалити навички використання ігрового методу та формування безпечної поведінки дітей.

Завдання: розробіть рухливу або сюжетно-рухливу гру для дітей дошкільного віку. У структурі гри обов'язково передбачте: назву та мету гри; правила безпечної поведінки; рухові завдання; засоби формування культури здоров'я; очікуваний результат для дітей. Поясніть, як гра сприяє зміцненню здоров'я та формуванню навичок безпечної поведінки.

Тема 1.4. Стратегії фасилітації у вихованні безпечної поведінки дошкільника

Практичне завдання 1. Розробка кейса «Алгоритм безпеки в картинках»

Мета: навчити подавати складну інформацію про небезпеку без залякування, фокусуючись на чіткій дії.

Завдання: створіть візуальний посібник (серію піктограм, або лепбук) для дітей, який дозволить діяти за алгоритмом без постійного контролю дорослого.

Практичне завдання 2. Творча розробка: Кейс-конструктор «Тріада стійкості»

Мета: формувати у педагогів комплексну навичку швидкого реагування на стресову ситуацію, де підтримка дитини базується на одночасному забезпеченні її психологічного комфорту, фізичного стану та безпеки.

Завдання: створіть алгоритм підтримки дитини для конкретної ситуації, що об'єднує три компоненти: емоції, здоров'я та безпеку.

Ситуація на вибір: «Дитина боїться йти в укриття під час тривоги», «Конфлікт на ігровому майданчику через безпеку гри», «Дитина відмовляється від їжі».

Складові відповіді: Емоції: як назвати та легалізувати почуття дитини.

Здоров'я: яку вправу запропонувати для зняття стресу.

Безпека: як пояснити правило безпечної поведінки без залякування.

Модуль 2 Методологічні аспекти соціалізації та громадянського виховання дошкільників

Практичне завдання 1. Соціально-педагогічний проєкт **«Моє рідне місто (село)»**

Мета: відпрацювати навичку поетапного планування освітнього процесу (від ідеї до кінцевого продукту) відповідно до віку дітей.

Завдання: оберіть вікову категорію дітей. Розробіть міні-проєкт «Моє рідне місто (село), де були б поєднані різні напрями: ознайомлення з довкіллям, природа, розвиток мовлення, образотворча діяльність тощо. Мета міні-проєкту – формування у дітей почуття належності до своєї громади та любові до Батьківщини.

Практичне завдання 2. Етно-квест «Побут мого народу»

Мета: навчити трансформувати традиційне заняття з народознавства у динамічну гру-квест, що відповідає інтересам сучасних дітей.

Завдання: розробіть сучасну гру-квест, у якій діти знайомляться з українським побутом (рушник, глечик, піч тощо) через пошук предметів або відгадування загадок.

Практичне завдання 3. Методичний практикум «Календар народних ігор»

Мета: вдосконалити вміння добирати рухливі ігри відповідно до сезонних змін, народно-календарного циклу та вікових особливостей дітей.

Завдання: складіть картотеку з 2-3 українських народних рухливих ігор на кожен місяць та провести одну з них для колег.

Практичне завдання 4. Соціально-мистецький проєкт «Кишенькові обереги»

Мета: удосконалити вміння використовувати методику «педагогіка підтримки».

Завдання: розробіть формат і зміст творчої роботи, яку діти можуть передати воїнам-захисникам або волонтерам своєї громади і таким чином висловити свою підтримку.

Практичне завдання 5. Методичний конструктор «Скринька розв'язання конфліктів»

Мета: оволодіння технологією медіації: навчитися трансформувати складний психологічний процес примирення у зрозумілий дітям покроковий алгоритм.

- *Завдання:* розробіть алгоритм та візуальні картки-підказки для дітей, які допомагають самостійно вирішувати суперечки в групі.

Практичне завдання 6. Тренінг- гра з моделювання соціальної поведінки «Вчимося жити разом»

Мета: вдосконалити навички проектування ігрових ситуацій, спрямованих на соціально-емоційний розвиток дошкільників.

Завдання: розробіть 5-7 ігрових ситуацій (наприклад, «Нова дитина в групі», «Ми ділимося іграшками») для розвитку навичок емпатії та співробітництва.

Модуль 3. Стратегії формування мовленнєвої компетентності дошкільника як базової якості особистості

Практичне завдання 1. Майстер-клас «Створення авторської мнемотаблиці»

Мета: удосконалити вміння перетворювати вірш у візуальну схему для швидкого запам'ятовування.

Завдання: оберіть вікову групу, назву вірша і створіть до змісту вірша мнемотаблицю.

Практичне завдання 2. Інтерактивний тренінг-практикум

Мета: вчити використовувати сучасні технології візуалізації: інтеграція Сторісеку та Скрайбінгу в мовленнєвий розвиток дошкільників

Завдання: Оберіть казку. За її змістом складіть сторісек та поєднайте його з скрайбінгом. Розкажіть казку.

Практичне завдання 3. Воркшоп «Майстерня практичних навичок»

Мета: удосконалити вміння поєднувати різні освітні напрями та використовувати інноваційні методи та прийоми.

Завдання: оберіть вікову групу та розробіть інтегроване заняття з мовленнєвого розвитку дитини, використовуючи інноваційні методи та прийоми.

Модуль 4 Пріоритети формування природничої та екологічної компетентності дошкільника

Практичне завдання 1. Методичний воркшоп «Еко-знаки в ігровій діяльності»
Мета: вчити вихователів трансформувати складні екологічні поняття (переробка, маркування, забруднення) у доступну для дітей ігрову форму.
Завдання: розробіть дидактичну еко-гру на вивчення екологічних знаків «Добре-погано для планети».

Практичне завдання 2. Майстерка « STREAM - лабораторія з підручних матеріалів».
Мета: удосконалити уміння дослідницько-пізнавальної діяльності, що дозволяє за допомогою простих побутових засобів розвивати у дітей критичне мислення та розуміння фізичних процесів у природі.
Завдання: проведіть дослід з водою, щоб продемонструвати природне явище (веселку, виверження вулкана, кругообіг води). Придумайте проблемне запитання, яке б спонукало дитину до самостійного висновку.

Практичне завдання 3. Вправа «Екологічна етика»
Мета: удосконалити уміння використовувати метод емпатії для виховання гуманного ставлення до природи.
Завдання: розробіть правила етикету в природі від імені самої природи. Складіть короткі звернення: шо «сказала б» зламана гілка, витоптана трава, зірвана квітка, порожня пластикова пляшка в лісі чи парку.

Практичне завдання 4. Практичний воркшоп з елементами ділової гри «Екологічна стежина в приміщенні та на майданчику»
Мета: вчити поєднувати різні локації (приміщення та майданчик) у єдиний логічний ланцюжок для екологічного виховання дошкільників та розробляти систему ігрових завдань, що трансформують знання про екологію у конкретні практичні заходи.
Завдання: розробіть маршрутний лист та завдання екологічної стежини для квесту на природі (спостереження, сортування сміття, допомога рослинам тощо) з метою екологічного виховання дітей.

Практичне завдання 5. Конструктор STEM-кейсу «Маленькі винахідники природи»
Мета: вчити вихователів бачити природниче явище комплексно та сформувати вміння чітко диференціювати та збалансовано розподіляти елементи S, T, E, M у межах одного заняття.
Завдання: розробіть план-конспект одного інтегрованого STEM-заняття. У конспекті має бути чітко прописано, які саме елементи STEM взаємодіють у межах однієї теми.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1.Психологічне благополуччя та емоційний інтелект дошкільника як фундамент здоров'язбереження.

2.Формування навичок безпечної поведінки в умовах сучасних викликів.

3.Роль театралізованої діяльності у подоланні мовленнєвих бар'єрів та розвитку комунікативної впевненості дошкільника.

4.Ігрова діяльність як основа формування ключових компетентностей дошкільника.

5.Використання цифрових інструментів у взаємодії з батьками для підтримки освітньої траєкторії дитини.

6.Інтеграція математики в повсякденне життя.

7.Проєктування сучасного розвивального простору групи за принципами дитиноцентризму.

8.Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у щоденну освітню діяльність дітей дошкільного віку (можливості та обмеження).

9. Психоемоційний комфорт дитини як складова здоров'язбережувального середовища в ЗДО.

10.Використання елементів інноваційних рухових технологій (фітнес-ігри, рухові квести, релаксаційні вправи) у роботі з дошкільниками.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт дошкільної освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text (дата звернення: 04.01.2026).
2. Закон України «Про освіту» URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 04.01.2026).
3. Закон України «Про дошкільну освіту» URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text (дата звернення: 04.01.2026).
4. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2023). URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text (дата звернення: 08.01.2026).

5. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ МОН України від 06.06.2022 № 527. URL: rada.gov.ua (дата звернення: 10.05.2026). URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text (дата звернення: 04.01.2026).
6. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» UR:https://mon.gov.ua/statiobjects/mon/uploads/public/661/692/363/66169236 34125654141836.pdf (дата звернення: 04.01.2026).
7. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» UR: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1067729-22#Text (дата звернення: 04.01.2026).
8. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти /Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua (дата звернення: 08.01.2026) .

Основна література

1. Білан О. І. Українське народознавство в закладі дошкільної освіти: навч-метод. посіб. Львів: БОНА, 2023. 268 с.
2. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мови та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку: навч. посіб. Київ: Видавничий дім "Слово", 2021. 336 с.
3. Дичківська І. М., Козлюк О. А., Кузьмук Л. І., Марчук Г. В. Соціальний розвиток дитини. Київ : Генеза, 2020. 192 с.
4. Джон Готтман, Джоан Деклер Емоційний інтелект у дітей. Харків: Віват, 2022. 288с.
5. Кононко О.Л., Аніщук А.М. Актуальні проблеми розвитку особистісного здоров'я особистості дошкільника. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. № 1. 177 с. С.8-19. https://lkp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/1124 (дата звернення: 08. 01.2026).
6. Крутій К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Запоріжжя: ТОВ«ЛІПС» ЛТД, 2020. 192 с. https://lips.in.ua/product/parcialna-programa-formuvannya-kul-2/ (дата звернення: 10.01.2026).
7. Лоза Г. Соціально-громадянська компетентність дошкільника: патріотичне виховання в сучасних умовах. Х.: Основа, 2022. 124с.
8 .Моя країна – Україна: парціальна програма з національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку: програма. / Н. В. Гавриш, О. Г. Косенчук, Т. О. Піроженко. Харків: Ранок, 2023. 64 с.
9.Пагута Т. І. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників: навч. посіб.. Київ: Новий світ 2000, 2023. 192 с.

10. Плохій З.П. Природа — наш спільний дім: екологічне виховання дошкільників. К.: Слово, 2021. 118с.
11. Полевікова О. Б., Швець Т. А. Безпечний світ дошкільника: навч.-метод. посіб. Харків: Видавнича група «Основа», 2020. 144 с.
12.Сорочинська О., Тушинська О., Хмільовська С. Інтеграція здоров'язбережувальних технологій у формування навичок збереження здоров'я у дітей дошкільного віку. *Нові технології навчання*. 2025. URL: https://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/436 (дата звернення: 08. .01.2026).

Додаткова література

1.Білан О.І. Ефективність здоров'язбережувальної діяльності як критерій якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Напрямки модернізації сучасної науки та освіти*: зб. наук. праць VII Міжнар. наук.-практ. конф. (29-31.січня.2022р.) Харків, 2022. С.704-710. https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/TOPICAL-ISSUES-OF-MODERN-SCIENCE-SOCIETY-AND-EDUCATION-29-31.01.22.pdf (дата звернення 12.01.2026).
2. Білан О. І. Мовлення дитини: навч-метод. посіб. Львів: Норма, 2025. 108 с.
3. Гаращенко Л. В. Здоров'язбережувальні технології в дошкільній освіті: теоретико-методичний аспект. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua (дата звернення: 04.01.2026).
4. Кононко О.Л. Теоретико-методичні засади розвитку моральної позиції дошкільника у взаємодії з однолітками. *Наукові Записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки.* № 3. 2021. С. 61-73. UR: https://lkp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/772 (дата звернення 12.01.2026).
5. Косенчук О.Г., Новик І.М. Досліджуємо якість освітнього процесу. *Дошкільне виховання.* 2020. № 10. С. 10-13.
6. Косенчук О. Г. Соціально-громадянська компетентність дошкільника: сучасний освітній вектор. *Дошкільне виховання* 2023. №5. С.8-11.
7. Мартін А. М. Формування здоров'язбережувальної компетентності дітей віку засобами фізичного виховання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. URL: https://dspace.cusu.edu.ua (дата звернення 12.01.2026).